

ภาคผนวก

รายชื่อภักดีตรีและภาระหน้าที่ของภักดีตรีแต่ละองค์ที่ครองอาณาจักรล้านช้าง
ตั้งแต่ปี 1896-2250

ลำดับ	ชื่อภักดีตรี	เหตุการณ์ในสมัยต่างๆ	ปีที่ครองราชย์
1	ขุนลอ	<ul style="list-style-type: none"> - ตั้งเมืองชวา (หลวงพระบาง) เป็นราชธานี ปีพ.ศ.1300 เปลี่ยนชื่อเป็นเมืองเชียงทอง - ต่อจากนี้ก็มีภักดีตรีปกครองอีก 22 องค์ คือ 1.ขุนชวา 2.ขุนชาย 3.ขุนสูง 4.ขุนเค็ด 5.ขุนคุ่ม 6.ขุนคิม 7.ขุนควัว 8.ขุนคาง 9.ขุนเค็ม 10.ขุนแมง 11.ขุนเม็ง 12.ขุนมี 13.ขุนคำ 14.ขุนรุ่ง 15.ท้าวแท่น 16.ท้าวเอิก 17.ท้าวพิน 18.ท้าวพาด 19.ท้าวหว่าง 20.พระฮาลัง 21.พระฮาคำผง 22.เจ้าฟ้าเงี้ยว 	
2	เจ้าฟ้าจุ่ม	<ul style="list-style-type: none"> - ศึกษาวิชาการสำหรับภักดีตรีจากราชสำนักเขมร - ภักดีตรีเขมรพระราชทาน "นางแก้วเกษงษา" พระราชบิดาให้เป็นพระเทวี - มอบกองทัพเขมรให้มาตีลาว เพราะช่วงนั้นเขมรเริ่มอ่อนแอ 	<ul style="list-style-type: none"> - 1896-1915 - 1896-1916 - <u>1896-1914</u>

ลำดับ	ชื่อกษัตริย์	เหตุการณ์ในสมัยต่างๆ	ปีที่ครองราชย์
		<p>สุโขทัยก่อนเคยเป็นเมืองขึ้น เขมรแยกตัวออกเป็อิสระในสมัย ขุนผาเมืองและขุนบางกลางท่าว ในปีพ.ศ. 1790 ปี 1825 พ่อขุน รามคำแหง ได้แผ่ขยายอาณาเขต ควบคุมเอาดินแดนของเขมรหลาย เมืองในทางตะวันออก</p> <ul style="list-style-type: none"> - เมื่อครองราชย์ได้จัดตั้งระเบียบ ราชการบ้านเมืองใหม่ - เสด็จตีเวียงจันทน์ - เสด็จตีร้อยเอ็ด - นำศาสนาพุทธลัทธิลังกาวงศ์หรือ หินยานมาจากเขมรมาเผยแพร่ ในล้านช้าง - กษัตริย์เขมรคือพระเจ้านครหลวง พระราชทานพระบาง คัมภีร์พระ ไตรปิฎกและหน่อต้นมหาโพธิ์ ให้ อาณาจักรล้านช้าง 	
2	พระเจ้าสามแสน- ไทยไตรภูวนาถ	<ul style="list-style-type: none"> - ทรงเปลี่ยนแปลงระเบียบตำแหน่ง- ข้าราชการใหม่ - ทรงให้มีการทำบัญชีพลคนศึก - สร้างพระอารามหลวงชื่อวัดแก้ว และทรงพระราชอาชญาประทาน อภัยโทษแก่คนผู้กระทำความผิดพระ- ราชอาชญาที่หนีเข้ามาอาศัยใน 	<ul style="list-style-type: none"> - 1915-1951 - <i>1916-1959</i> - <u>1916-1960</u>

ลำดับ	ชื่อกษัตริย์	เหตุการณ์ในสมัยต่างๆ	ปีที่ครองราชย์
		<p>วัดมิให้มีโทษ</p> <ul style="list-style-type: none"> - ยกกองทัพไปตีเอาเมืองเชียงสาและเมืองเชียม - กษัตริย์ล้านนา อสุทธยา เชียงรุ่ง และเชียงแสนส่งพระราชบิดามาถวายเพื่อเชื่อมสัมพันธ์ไมตรี 	
3	พระเจ้าล้านคำแดง	<ul style="list-style-type: none"> - สร้างพระอาราม 2 แห่ง วัดสวนแถมและวัดโบสถ์ - กษัตริย์เวียงจันทน์ทรงขอทหารจากล้านช้างไปช่วยรบกับจีนแต่ทหารก็ไปเข้ากับจีนทำให้แกวกับล้านช้างผิดใจกัน จนเกิดสงครามขึ้นภายหลัง - พระเจ้าเลเลขของอินนาม (แกว) ได้ปะทะกับกองทัพล้านช้างที่ชายแดน เนื่องจากแกวได้ปลดแอกจากจีนและต้องการขยายดินแดนเข้ามาล้านช้าง 	<ul style="list-style-type: none"> - 1959-1971 - 1959-1990 - <u>1960-1971</u>
	พระยาพรหมทัต	<ul style="list-style-type: none"> - อุกนางเกษแก้วหรือนางมหาเทวี น้องสาวพระเจ้าสามแสนไทย สิ้นตัดคอที่ผาเดี่ยวใกล้แม่น้ำคาน - นางแก้วนิมพาธิดาองค์ใหญ่ของพระเจ้าสามแสนไทย 	- 10 เดือน

ลำดับ	ชื่อกษัตริย์	เหตุการณ์ในสมัยต่างๆ	ปีที่ครองราชย์
	ท้าวสุคร พระสาปากห้วย หลวง ท้าวคำเต็ม	- นางแก้วนางเรือหรือแก้วพิมพ์ มารดาพระสาล้านคำแดง - นางแก้วนางเรือหรือแก้วพิมพ์	- 8 เดือน - 5 เดือน - 5 เดือน
	ท้าวก้อนคำ ท้าวใส ท้าวหมื่นไธส		- 1 ปี 6 เดือน - 3 เดือน - 6 เดือนกับ20วัน
	พระสาปากห้วย หลวง พระสาไคล ท้าวผาไคล		- 5 เดือน - 3 ปี - 3 ปี
	ท้าวลือชัย พระสาเชียงสา ท้าวก้อนคำ		- 6 เดือน - 7 เดือน - 7 เดือน
	ท้าวไค้บัวบาน พระเจ้าสุคน ท้าวขุน		- 3 ปี - 2 ปี - 8 เดือน

ลำดับ	ชื่อกษัตริย์	เหตุการณ์ในสมัยต่างๆ	ปีที่ครองราชย์
4	ท้าวคำเกิด พระเจ้าไชยจักร- พรรดิแผ่นแผ้ว	<ul style="list-style-type: none"> - หลังจากท้าวคำเกิด ล้านช้างว่างกษัตริย์อยู่ 3 ปี - พระเจ้าบัวหลวงทรงขอชนช้างเผือกไปคู่แต่ทรงส่งช้างไปให้ทำให้เกิดสงครามกับแก้ว - <u>พระเจ้าหลอฮั่นตงเนื่องจากเหตุการณ์ที่ทหารลาวไปช่วยจีนรบในสมัยพระเจ้าล้านคำแดง</u> - พระเจ้าเลทันทองทรงขอชนช้าง และได้ช้างจึงเกิดสงคราม 	<ul style="list-style-type: none"> - 2 ปี - 3 ปี - 1999-2021 - 1981-2023 - 1985-2022 - <u>1984-2021</u>
5	พระเจ้าสุวรรณบัลลังก์	<ul style="list-style-type: none"> - ทรงออกรบกับแก้วในสมัยของพระเจ้าไชยจักรพรรดิ ทำให้ล้านช้างพ้นจากอำนาจของศัตรู - สร้างวัดสบเชียงคาน เพื่อเป็นอนุสาวรีย์ที่ชนะแก้วไว้ที่เมืองเชียงคานและสร้างวัดสบเชียงทองไว้ที่หลวงพระบาง 	<ul style="list-style-type: none"> - 2021-2028 - 2023-2029 - 2022-2030 - <u>2021-2028</u>
6	พระสาหล้าแสนไตรภูวนาถ พระสาหล้าแสนไทย พระสาหล้าแสนโต	<ul style="list-style-type: none"> - มุกไมตรีกับกรุงศรีอยุธยา - เชิญพระบางมาแต่เวียงคำมาประดิษฐานไว้วัดกลางและจึงย้ายไปไว้ที่วัดมโนรม 	<ul style="list-style-type: none"> - 2028-2038 - 2029-2039 - 2030-2039 - <u>2028-2038</u>

ลำดับ	ชื่อกษัตริย์	เหตุการณ์ในสมัยต่างๆ	ปีที่ครองราชย์
7	ท้าวชมพู่	- เจ้าวิบูลราชผู้เป็นอารักขาราช การแผ่นดินแทน 2 ปี	- 2040-2043 - 2039-2044 - 2039-2042 - <u>2040-2043</u>
8	พระเจ้าสุลราช	- เสด็จพระบางขึ้นไปเมืองเชียงทอง และเสด็จไปไว้ต่อที่วัดมโนรม - สร้างวัดวิบูลมทาววิหารและนำ พระบางมาไว้ - พระพุทธศาสนาในลาวมีความ เจริญรุ่งเรืองมาก จนมีนักปราชญ์ ผู้มีความรู้แตกฉานชำนานาญในพระ ไตรปิฎกหลายคน - มีความเจริญด้านกวีและมีวีธีแต่ง กาพย์วิเศษมาลีหรือโคลงสี่สุภาพ ได้เจริญและแพร่หลาย	- 2043-2063 - 2044-2063 - 2043-2063 - <u>2043-2063</u>
9	พระโพธิสารราช เจ้า	- ทรงขอเอาพระไตรปิฎกและพระ สังฆราชเจ้ามาจากเชียงใหม่ - ทรงได้มีพระราชอาชญาประกาศ ให้ป่าไพร่พลเมืองให้เลิกการ นับถือผีฟ้า ผีดิน - สมเด็จพระเมืองเกษแก้วชกพระ นางยอดค่าให้เป็นเป็นมเหสี - เจ้าไชยราชา เจ้ากรุงศรีอยุธยา ซึ่งเกิดความขัดแย้งกับพระเจ้า- อาทิตยราช ได้ขอให้พระองค์ยก	- 2063-2093 - 2063-2090 - 2064-2090 - <u>2063-2093</u>

ลำดับ	ชื่อกษัตริย์	เหตุการณ์ในสมัยต่างๆ	ปีที่ครองราชย์
		<p>กองทัพไปตีกรุงศรีอยุธยา แต่ล้อมกรุงอยู่ 12 วันเข้ากรุงไม่ได้จึงยกทัพกลับ</p> <ul style="list-style-type: none"> - พระเจ้าอาทิตย์ราชเจ้าแผ่นดินกรุงศรีอยุธยาได้รับพลขึ้นตีเวียงจันทน์ แต่โดนกองทัพเวียงจันทน์ตีแตก - ส่งเจ้าไชยเชษฐาธิราชไปเป็นกษัตริย์เชียงใหม่ตามคำกราบทูลเชิญ - เชิญเอาพระแก้วมรกตกับพระแชกงคำมาสถิตอยู่ในวิหารวัดบุพพาราม - พม่าได้ส่งทูตเชิญพระราชสารและเครื่องบรรณาการมาเจริญทางไมตรี - สร้างพระราชวังขึ้นที่เวียงจันทน์ - นำพระแชกงคำมาจากเชียงใหม่เพ็ญองค์ได้สาว 	
10	พระเจ้าไชยเชษฐาธิราช	<ul style="list-style-type: none"> - เมื่อทรงกลับมาครองล้านช้างทางด้านนาได้เชิญเจ้าเกตุผู้เป็นเชื้อสายพระเจ้ามังรายมาเป็นกษัตริย์แทนพระองค์ทรงพระพิโรธจึงยกพลขึ้นไปตีนครเชียงใหม่แต่ทางเชียงใหม่ขอความช่วยเหลือ 	<ul style="list-style-type: none"> - 2093-2115 - 2091-2117 - 2093-2112 - <u>2093-2115</u>

ลำดับ	ชื่อกษัตริย์	เหตุการณ์ในสมัยต่างๆ	ปีที่ครองราชย์
		<p>เหลือจากพม่าพระองค์จึงต้องชกทัพกลับ</p> <ul style="list-style-type: none"> - ตั้งนครเวียงจันทน์เป็นราชธานี และมอบเชียงทองให้พระสังฆราชเจ้าอยู่รักษา - สร้างพระมหาปราสาทราชวังหลวงขึ้นใหม่ พร้อมทั้งหอพระแก้ว พระแซกคำ - ทรงขนานเทพกษัตริ์พระราชบิดาขององค์พระมหาจักรพรรดิ พระเจ้าแผ่นดินกรุงศรีอยุธยา เพื่อเจริญสัมพันธไมตรี - พม่ายกทัพมาตีเวียงจันทน์ - ทรงสร้างพระธาตุหลวง - พระพุทธศาสนาเจริญรุ่งเรืองอย่างมาก ในพระนครเต็มไปด้วยวัดและพระธาตุเจดีย์ - เสด็จไปตีเมืองพิษณุโลกตามคำชักชวนของพระมหินทราชา แต่พม่ายกกำลังมาช่วยพิษณุโลกไว้ พระองค์จึงถอนกำลังกลับ - เสด็จไปตีเมืององการและหาญสาปสูญไป - นำพระแก้วมรกตมาจากเชียงใหม่ - สร้างเจดีย์ศรีสองรักเพื่อผูกไมตรีกับกรุงศรีอยุธยา 	

ลำดับ	ชื่อกษัตริย์	เหตุการณ์ในสมัยต่างๆ	ปีที่ครองราชย์
11	พระสุ้มงคลธิโก- โพธิสัตว์ หรือ พระยาแสนสุรินท ฤาษี ครั้งที่1 พระสุ้มงคละโพธิ- สัตว์หรือพระยา แสนสุรินทที่ว่า ฟ้า	เมื่อครองราชย์ หัวเมืองทั้งหลาย- ที่เคยขึ้นส่วยก็พากันกระด้างกระ- เดื่องไม่ยอมมาอ่อนน้อม เสนาข้าราชการและประชาชนไม่ ชอบเพราะพระองค์ไม่มีเชื้อ กษัตริย์ ประชาชนจึงพากันอพยพ ลงไปอยู่ที่แขวงร้อยเอ็ดจนถึง จำปาตักดิ์ - พม่าตีเวียงจันทน์แตก ลี้หนีข้าม จึงตกเป็นเมืองขึ้นของพม่า	2115-2117 - 2114-2118 - 2115-2117 - <u>2115-2117</u>
12	พระมหาอุปราช	มีข่าวอ้างว่าเป็นพระไชยเชษฐา ธิราชรวบรวมพวกข่า ส่วย ชาว เมืองโลก เมืองซ่ง ก่อกบฏ พระองค์ป้องกันไม่ได้จึงพามเหสี และพระธิดาหนีทางเรือขึ้นไปกรุง หงสาวดี แต่เรือล่มจึงจมน้ำตาย ทั้งหมด	- 2117-2122 - 2118-2122 - 2118-2122
13	พระสุ้มงคลธิโก โพธิสัตว์ ครั้งที่2		- 2123-2125
13	พระยานครน้อย	- เป็นกษัตริย์ที่ไม่เป็นที่ชอบของ ข้าราชการและประชาชนเพราะ ไม่มีเชื้อกษัตริย์จึงถูกปลดและถูก	- 2125-2133 - 2125-2126 - 2125-2133

ลำดับ	ชื่อกษัตริย์	เหตุการณ์ในสมัยต่างๆ	ปีที่ครองราชย์
14	พระหน่อเมือง พระหน่อแก้วกุมาร	ส่งตัวกลับพม่า - บ้านเมืองสงบเรียบร้อย - หัวเมืองต่างๆที่แข็งข้อกลับมา อ่อนน้อมถวายบรรณาการดั้งเดิม - <u>ประกาศอิสรภาพไม่ขึ้นกับพม่า</u>	ว่างกษัตริย์อยู่ 7 ปี - 2134-2141 - 2134-2139 - 2134-2141 - <u>2134-2141</u>
15	พระวรวงศา ภรมิราช	- ทรงประกาศให้ล้านช้างเป็น อิสระไม่ขึ้นกับพม่ารวมล้านช้าง ขึ้นต่อพม่าอยู่ 24 ปี - พระอุปฮาดพระเจ้าโอรสองค์ โตคิดกบฏและเสนาบดีผู้ใหม่และ ท้าวพระยาเข้าหาพระอุปฮาด พระองค์จึงสละราชสมบัติและหนี ไปบ้านเชียงแตง พระอุปฮาด ให้พระยาเวียงตามไปประหาร ชีวิตทั้งหมด	- 2141-2165 - 2139-2165 - 2134-2141
16	พระอุปฮาด		- 2165-2165 - 2165-2166
17	พระเจ้าบิณฑิต โพธิสาร	- พระยาเวียงคิดกบฏจุดไฟเผา หอสนามหลวง พระองค์จึงสร้าง ใหม่ขึ้นที่พระลานชัย - ทรงสร้างวัดและปฏิสังขรณ์ซ่อม วัดเก่า	- 2165-2170 - 2166-2170

ลำดับ	ชื่อกษัตริย์	เหตุการณ์ในสมัยต่างๆ	ปีที่ครองราชย์
18	พระหม่อมแก้ว	- บ้านเมืองไม่สงบสุข ทำให้ไพร่ฟ้าข้าแผ่นดินที่ไม่ชอบความวุ่นวายพากันหนีข้ามแม่น้ำโขงไป	- 2170-(ข้อมูลสืบสน)
19	พระเจ้าด้อมคำ	- เป็นช่วงที่สืบสนข้อมูลไม่ชัดเจน	
20	สมเด็จพระสุริยวงศาธรรมิกราช	- บ้านเมืองสงบสุขภายหลังจากที่แย่งชิงราชสมบัติกัน โดยพระองค์ทรงขับไล่พี่ชายและญาติพี่น้องผู้จะเป็นศัตรูไปหมด - ทางศาสนาทรงส่งเสริมการศึกษา พระปรีชาติธรรมให้เจริญ - ทรงต้อนรับทูตการค้าชาวฮอลันดา ชื่อวันวุสท็อฟฟ์ - ทรงเจริญทางพระราชไมตรีกับกรุงศรีอยุธยา - สร้างเจดีย์ศรีสองรักไว้ที่เมืองด่านซ้ายเพื่อเป็นหลักเขตแดนระหว่างลาวกับไทยและเพื่อความสัมพันธไมตรี - ทรงปรับปรุงกองทัพให้มีความเข้มแข็ง - แก้ไขกฎหมายต่างๆ	- 2176-2233 - 2180-2237
21	พระยาเมืองจันทร์	- เป็นขุนนางผู้ใหญ่และได้ยึดอำนาจราชบัลลังก์	- 2233

ลำดับ	ชื่อกษัตริย์	เหตุการณ์ในสมัยต่างๆ	ปีที่ครองราชย์
		<ul style="list-style-type: none"> - คิดกำจัดเจ้าองค์หล่อพระราชนัดดาของพระเจ้าสุริยวงศาธรรมิกราชและพระครูยอดแก้ววัดโพนสะเม็ก เพราะเกรงจะเป็นศัตรูต่อบัลลังก์ ทั้งหมดจึงหนีไปอยู่ที่ภูสะง้ำทองคำ - ครองเมืองได้ 6 เดือน เสนาชกกองทัพมาตีเวียงจันทน์และเชิญเจ้าองค์หล่อขึ้นเป็นกษัตริย์ 	
22	เจ้าองค์หล่อ	<ul style="list-style-type: none"> - เจ้านันทราชโอรสของเจ้าปู่ (โอรสของเจ้าวิเชียร ซึ่งเป็นอนุชาของพระเจ้าต่อมคำ) ที่หนีไปอยู่นครพนมสมัยพระเจ้าสุริยวงศาธรรมิกราชชกกองทัพมาตีนครเวียงจันทน์สำเร็จ 	- 2237-2242
23	เจ้านันทราช	<ul style="list-style-type: none"> - ถูกเจ้าไชยองค์เว้โอรสของเจ้าขุมพู (เพราะเชษฐาของพระเจ้าสุริยวงศาธรรมิกราช) ที่หนีไปอยู่เมืองเว้ ประเทศญวน ชกทัพมาตีนครเวียงจันทน์สำเร็จ 	- 2242-2243

ลำดับ	ชื่อกษัตริย์	เหตุการณ์ในสมัยต่างๆ	ปีที่ครองราชย์
24	เจ้าไชยองค์เว้ หรือเจ้าไชย- เชษฐาธิราชที่ 2	<ul style="list-style-type: none"> - ตั้งท้าวลองหรือเจ้าลอง(น้องต่าง-บิดา) เป็นเจ้าอุปราชครองเมืองหลวงพระบาง - เสด็จพระบางที่หลวงพระบางมาไว้ที่นครเวียงจันทน์ - เจ้ากิงกิสราชกับเจ้าคำ(พระ-ราชนัดดาของพระเจ้าสุริยวงศาธรรมิกราช) ที่หนีไปอยู่ที่เมืองพงสกกองทัพมาตีหลวงพระบาง เจ้าลองป้องกันไม่ได้จึงแตกลงมานครเวียงจันทน์ - เจ้ากิงกิสราชยกทัพตามมาตีเวียงจันทน์ เจ้าไชยองค์เว้ต้านกำลังไม่ไหว จึงให้ราชทูตเชิญพระราชสาส์นไปถวายพระ-เพทราชาเจ้าแผ่นดินกรุงศรี-อยุธยาขอให้ยกทัพมาช่วย - พระเพทราชาเข้าช่วยไกล่เกลี่ยให้กษัตริย์ทั้ง 2 เป็นไมตรีต่อกันและแบ่งปันดินแดนกัน โดยตั้งแต่มแม่น้ำเหืองขึ้นไปทางเหนือให้เป็นเขตแดนหลวงพระบาง ใต้แม่น้ำเหืองลงมาเป็นเขตแดนของเวียงจันทน์ตั้งแต่ปี 2250 เป็นต้นไป 	2241 - 2243

- หมายเหตุ** ตัวอักษรปกติ จากของมหาสีลา วีรวงศ์ ที่แปลโดยทองสีบ สุภมาร์กและ
สมหมาย เปรมจิตต์
- ตัวเอียง** จากหนังสือเรื่องความเป็นมาของไทย-ลาว ของอุทัย
เทพสิทธิ์
- ตัวหนา** จากหนังสือเรื่องประวัติศาสตร์ลาวของมหาคำ จำปานักแก้วมณี
และคณะ แปลโดย สุวิทย์ วีระศาสตร์
- ตัวขีดเส้นใต้** จากหนังสือประวัติศาสตร์ลาวของมานิช ชุ่มสาย